

Citation style

Blechová, Lenka: review of: Ondřej Schmidt, Jan z Moravy.
Zapomenutý Lucemburk na aquilejském stolci, Prag: Vyšehrad,
2016, in: Český časopis historický, 2017, 3, p. 851, DOI:
10.15463/rec.864841473

český časopis historický

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

Ondřej SCHMIDT

*Jan z Moravy. Zapomenutý Lucemburk
na aquilejském stolci*

Praha, Vyšehrad 2016, 288 s.,
ISBN 978-80-7429-741-0.

Schmidtova studie vychází z dosud nevytěžené pramenné základny, má dobrý a objektivní narativ, zařadí se tedy se ctí do historiografické produkce. Kniha se soustřeďuje na osobnost levobočka markraběte Jindřicha Jana (zemřel 1394), který byl dosud ztotožňován s Janem Soběslavem (zemřel 1380), zákonným synem a nástupcem Jana Jindřicha.

Po úvodním uvedení čtenářů do problematiky, pramenné základny a literatury popisuje autor v první kapitole obecně situaci bastardů ve středověké společnosti a situaci nezákonných dětí, narozených vysoce postaveným otčům. V této privilegované vrstvě bylo obvyklé určit nemanželské dítě pro duchovní dráhu a tím ho nejen uchránit proti stigmatu bastarda, ale také mu zajistit dobrou kariéru. Toto byl i případ Jana z Moravy, který se jako ještě zdaleka ne třicetiletý (rok jeho narození není znám) stal roku 1368 vyšehradským proboštem.

Dalším stupněm duchovní kariéry markraběcího levobočka byla biskupská stolice v Litomyšli, uvolněná smrtí Alberta ze Šternberka roku 1380. Působení Jana z Moravy jako litomyšlského ordináře přibližuje autor v další kapitole, pod názvem *Biskup*. Roku 1387 se Jan pokusil již podruhé dosednout na stolec olomouckého biskupa. Na ten však Václav IV. prosazoval proti nárokům moravských markrabat Mikuláše z Riesenbergu a Janův episkopát tak netrval déle než několik měsíců.

Po tomto neúspěchu byl Jan roku 1387 jmenován patriarchou akvilejským a v této

hodnosti setrval až do smrti. Období patriarchátu Jana z Moravy autor zasvětil ústřední a neobjevenější část knihy. V jejím úvodu seznamuje čtenáře s institucí a dějiny akvilejského patriarchátu. V dalších pasážích popisuje Janův dlouho odkládaný příchod do patriarchátu, ceremonii jeho nastolení, jeho reformní úsilí. V Janových zásazích, které si vysloužily tvrdý odsudek soudobých kronikářů, spatřuje autor knihy spíše projev politického myšlení a mocenské taktiky. Na dalších stranách nás zasvěcuje do složitých lokálních poměrů na území patriarchátu, do bojů jednotlivých frakcí, benátských intervencí apod., bez jejichž znalosti se neobejdeme, chceme-li pochopit zákruty osudu a důvody, které vedly až k zavraždění nepohodlného patriarchy roku 1394.

V závěrečných částech studie autor vybočuje z chronologického líčení Janovy osobnosti a věnuje pozornost jeho „životu“ v historické paměti zejména Furlánska. Ta nebyla vůči Janovi nijak laskavá ani spravedlivá, i když v jiném prostředí (Cividale) de Jan těšil úctě a byl označován za patriarchu blahoslavené paměti.

Kniha je v závěru opatřena třemi exkursy: první je věnován identifikaci dosud zaměňovaných Janů (Jana Soběslava a levobočka Jana z Moravy), druhý přináší komentovanou edici filipiky proti patriarchovi (*Capitula contra Iohannem de Moravia*) a třetí obsahuje itinerář Jana z Moravy od roku 1368 až do jeho smrti. Kniha je opatřena soupisem pramenů, literatury a rejstříky.

Lenka Blechová